

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. De Minister voor Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

**Platform Bijzondere
Opsporingsdiensten**

Fiscale Inlichtingen- en
Opsporingsdienst
Rijksgebouw De Knoop
Croeselaan 14
3521 CA Utrecht
Postbus 19266
3501 DG Utrecht

Email:

Datum
8 maart 2024

Bijlagen
1

Uw kenmerk 5185338
Ons kenmerk Platform/2024-001
Betreft Advies Wetsvoorstel versterking rechtsbijstand in het
strafproces

Uwe excellentie,

Bij brief d.d. 22 januari 2024, uw kenmerk 5185338, heeft u voor advisering voorgelegd het conceptwetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de rechtsbijstand en enkele andere wetten in verband met het versterken van rechtsbijstand in het strafproces (Wet versterking rechtsbijstand in het strafproces).

Namens de vier bijzondere opsporingsdiensten maak ik van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op genoemd conceptwetsvoorstel.
Onze reactie treft u in de bij deze brief gevoegde bijlage aan.

Graag worden wij op de hoogte gehouden over de verdere voortgang.

Met vriendelijke groet,

PLATFORM BIJZONDERE OPSPORINGSDIENSTEN

Algemeen Directeur FIOD

Het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten is het samenwerkingsverband van de vier bijzondere opsporingsdiensten (FIOD, ILT/IOD, OD-NLA, NVWA-IOD), het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is hierbij aangesloten.

BIJLAGE 1 - bij brief Platform Bijzondere Opsporingsdiensten, kenmerk Platform/2024-001, d.d. 8 maart 2024

Bij brief d.d. 22 januari 2024, uw kenmerk 5185338, heeft u ter advisering voorgelegd het conceptwetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafvordering, de Wet op de rechtsbijstand en enkele andere wetten in verband met het versterken van rechtsbijstand in het strafproces (Wet versterking rechtsbijstand in het strafproces). Onze opmerkingen/suggesties treft u hieronder aan.

1. In het wetsvoorstel wordt de wijze hoe om te gaan met de rechtsbijstand voor A en B zaken gelijkgetrokken. Dat betekent dat waar voorheen alleen in A-zaken er een verplicht contact tussen verdachte en raadsman diende plaats te vinden alvorens afstand gedaan kon worden, dit ook in B-zaken het geval wordt.

A-zaken betreffen de delicten waarop een gevangenisstraf staat van 8 jaar of meer. De belangen van de verdachte zijn enorm en het is juist voor deze categorie van belang dat niet te lichtzinnig afstand wordt gedaan. Het valt te begrijpen dat het contact verplicht is. Bij B-zaken is deze verplichting er thans nog niet. Daar is het de opsporingsambtenaar die de verdachte wijst op het recht op een raadsman. Voorts wijst hij hem op de gevolgen als de verdachte geen raadsman wenst en vertelt dat hij altijd op zijn beslissing kan terug komen.

Het gelijkstellen van de beide categorieën heeft wel consequenties voor de opsporingspraktijk. Zo is het niet meer mogelijk een (niet aangehouden) verdachte van een B-feit te verhoren zonder dat die eerst (verplicht) een raadsman heeft gesproken. In de praktijk betekent dit dat een "spontaan" verhoor op locatie niet meer kan plaatsvinden. Er dient immers, ongeacht of de verdachte een raadsman wil, eerst met een raadsman te worden gesproken.

Hiermee wordt de opsporing in zekere mate belemmerd en wel om het volgende. Er zal altijd moeten worden gewacht tot er een raadsman beschikbaar is om contact mee op te nemen. Dit kost tijd en menskracht. Zeker in de gevallen waarin de verdachte écht geen raadsman wenst. Er zijn voorbeelden uit de praktijk waarin een derde, bijvoorbeeld een familielid, een raadsman voor een verdachte had geregeld terwijl van te voren door verdachte was aangegeven geen raadsman te wensen en de verdachte dus ook de raadsman niet te woord wilde staan.

Een raadsman is niet 24 uur van de dag beschikbaar. Een verhoor afnemen om 21.30 uur (in ieder geval na sluiting piketcentrale) is daarmee nagenoeg onmogelijk en zal pas op zijn vroegst de volgende dag kunnen plaatsvinden. Hiermee gaat kostbare tijd en wellicht bewijs verloren en heeft dit mogelijk invloed op het onderzoek en doorlooptijden.

Het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten is het samenwerkingsverband van de vier bijzondere opsporingsdiensten (FIOD, ILT/IOD, OD-NLA, NVWA-IOD), het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Koninklijke Marechaussee en de Rijksrecherche. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid is hierbij aangesloten.

2. Wetsvoorstel Art I letter B:
De tekst van artikel 28ba luidt:

"Indien een kwetsbare verdachte die zich in vrijheid bevindt wordt uitgenodigd op een plaats van verhoor te verschijnen om te worden verhoord, stelt de hulpofficier van justitie die de verdachte uitnodigt het bestuur van de raad voor rechtsbijstand direct daarvan in kennis, op het bestuur een raadsman aanwijst."

Het laatste deel van deze zin lijkt niet te lopen. Het woordje "op" aan het eind van de zin moet waarschijnlijk zijn "opdat".

3. In artikel 28ba wordt voorts specifiek de hOvJ genoemd als zijnde de persoon die de verdachte uitnodigt en de verplichting heeft de raad te informeren. In de praktijk is het veelal niet de hOvJ die de verdachte uitnodigt. Doorgaans is dat een lid van het onderzoeksteam of de projectleider. Zeker als de verdachte niet is aangehouden is de hOvJ in het geheel nog niet in beeld en zou dit ertoe leiden dat er eerst een hOvJ gevonden moet worden om iemand uit te nodigen. Dit heeft een onnodig remmende werking en is niet praktisch. Bovendien is voor het uitnodigen van een verdachte geen specifieke bevoegdheid van de hOvJ nodig of vereist. Dat geldt ook voor het informeren van de raad.

Dit pleit ervoor om de verplichting niet specifiek bij de hOvJ te beleggen, maar breder te beleggen waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke inrichting van de opsporingsdiensten. Zo zou kunnen worden bepaald dat de functionaris/ opsporingsambtenaar die de verdachte heeft uitgenodigd, zorg draagt dat de raad tijdig wordt geïnformeerd. Hoe dat organisatorisch vervolgens binnen de dienst wordt geregeld, is aan de diensten om zelf te organiseren.

4. Hetgeen onder 3 is gesteld, geldt eveneens voor het voorgestelde artikel 489a1.